

MPSV PŘIPRAVILO PRO ROK 2011 SOCIÁLNÍ REFORMU

Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovalo návrhy změn, které zahájí legislativní proces sociální reformy. Z velké většiny by měly nabýt účinnost od 1. ledna 2012. Ministr práce a sociálních věcí vládě předkládá návrh řešení v pěti klíčových oblastech: v dávkovém systému, v oblasti péče o zdravotně postižené osoby, v oblasti zabezpečení osob v hmotné nouzi, v legislativě pracovněprávní a v neposlední řadě také v oblasti rodinné politiky a péče o děti. „Cílem těchto reformních kroků je zjednodušení systému, jeho zlevnění i zefektivnění, rozšíření možností kontroly a v neposlední řadě také komfortnější postup pro příjemce dávek,“ říká ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek.

Zaveden bude jednotný formulář pro podávání žádostí o všechny dávky, bude určeno jedno výplatní místo, počet dávek bude značně zredukován, dojde k jejich agregaci do větších celků. Podle záměru ministerstva by se měly státní výdaje snižovat nikoli na úkor příjemců dávek, ale primárně snížením nákladů na administraci systému.

Nově by mělo být upraveno poskytování služeb péče o děti: zákon rozdělí poskytování těchto služeb na péči o velkou, střední a malou dětskou skupinu. Požadavky na kvalitu zajištěné péče se budou lišit podle velikosti skupiny. **Zavedena bude také nová živnost „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“.**

Kromě toho ministerstvo plánuje například zpřísnění sankce za výkon nelegální práce, snížena bude naopak maximální částka pokuty za neplnění oznamovací povinnosti nebo nevedení evidence podle zákona o zaměstnanosti z 500 tisíc Kč na 100 tisíc Kč.

Cíle reformy:

- lepší zacílení a adresnost sociálních dávek,
- dosažení maximální možné účelnosti dávek,
- zefektivnění práce orgánů státní správy,
- snížení administrativní zátěže pro uživatele služeb,
- zkvalitnění systému péče o ohrožené děti,
- podpora sladění rodinného a pracovního života u rodin s dětmi.

Nástroje k dosažení cílů reformy:

- zavedení jednotného výplatního místa dávek,
- snížení počtu vyplácených dávek jejich agregací do větších celků,

- zavedení efektivního hodnocení příjmů žadatelů o dávky.

Pilíře reformy v roce 2011:

(připravované legislativní změny lze rozdělit do následujících pilířů)

- sjednocení výplaty dávek,
- změny v oblasti péče a zabezpečení zdravotně postižených osob,
- změny v oblasti zabezpečení osob v hmotné nouzi,
- změny v oblasti práce a zaměstnanosti,
- změny v oblasti rodinné politiky a péče o děti.

PILÍŘ I. SJEDNOCENÍ VÝPLATY DÁVEK

MPSV připravilo záměr sjednocení procesu výplaty nepojistných dávek sociální ochrany tak, aby o těchto dávkách rozhodoval jediný orgán, jako jednotné místo kontaktu žadatelů o dávky, nikoliv celá řada různých orgánů státní správy a samosprávy, tak jako tomu je doposud.

Tímto jediným orgánem by měl být podle návrhů MPSV Úřad práce ČR.

Přehled dnes vyplácených dávek na třech různých úrovních státní správy, resp. samosprávy:

Úřad práce:

- *přídavek na dítě,*
- *příspěvek na bydlení,*
- *rodičovský příspěvek,*
- *porodné,*
- *pohřebné,*
- *dávky pěstounské péče.*

Obecní úřad:

- *příspěvek na živobytí,*
- *mimořádnou okamžitou pomoc,*
- *doplatek na bydlení,*
- *příspěvek nevidomým na krmivo pro vodícího psa,*
- *příspěvek na užívání bytu a garáže.*

Obecní úřad s rozšířenou působností:

- *příspěvek na péči,*
- *mimořádnou okamžitou pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením,*
- *jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek,*

- příspěvek na úpravu bytu,
- příspěvek na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla,
- příspěvek na provoz motorového vozidla,
- příspěvek na individuální dopravu,
- průkazy TP, ZTP a ZTP/P.

PILÍŘ II. ZMĚNY V OBLASTI PÉČE A ZABEZPEČENÍ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH OSOB

MPSV plánuje změnu ve struktuře dávek, a to tak, aby z nepřehledného spektra mnoha dílčích dávek pro zdravotně postižené, které byly posuzovány a poskytovány samostatně u několika orgánů, vznikly nově pouze dvě agregované dávky:

- opakující se příspěvek na mobilitu,
- jednorázový příspěvek na zvláštní pomůcky.

Oba tyto příspěvky by měl posuzovat a vyplácet Úřad práce ČR.

Dávky, které by měly být agregovány do jednoho „Příspěvku na mobilitu“, dnes tvoří tyto dílčí příspěvky:

- příspěvek na úhradu za užívání garáže,
- příspěvek na individuální dopravu,
- příspěvek na zakoupení motorového vozidla/příspěvku na celkovou opravu motorového vozidla,
- příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla,
- příspěvek na provoz motorového vozidla.

Dávky, které by měly být agregovány do jednoho „Příspěvku na pomůcky“, dnes tvoří tyto dílčí příspěvky:

- příspěvek na opatření zvláštních pomůcek,
- příspěvek na úpravu bytu a
- příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla.

PILÍŘ III. ZMĚNY V OBLASTI ZABEZPEČENÍ OSOB V HMOTNÉ NOUZI

V oblasti hmotné nouze má dojít v letošním roce ke zpracování legislativních záměrů, které by měly zajistit zejména následující:

- Sjednocení výplaty různých druhů dávek a zjednodušení jejich administrace pro lepší adresnost dávek.
- Výplata dávek bude posuzována na základě příjmové situace nejenom konkrétní osoby v hmotné nouzi, ale též dalších osob, které k ní mají vyživovací povinnost, s cílem podpořit odpovědnost v rámci rodiny a upřednostnit ji před odpovědností státu.
- Možnost výplaty dávek prostřednictvím elektronického platebního prostředku, což by mělo zajistit větší kontrolu využití dávek a tedy jejich spotřebování na účel, ke kterému jsou určeny.

PILÍŘ IV. ZMĚNY V ZAMĚSTNANOSTI

Nelegální práce:

Nelegální práce tak, jak je v současné době definována, je velmi obtížně prokazatelná. Z toho důvodu dochází k únikům v oblasti pojistného i daní. Proto bude definice upravena tak, aby prokazování nelegální práce bylo snazší. Zákon zakotví vyvratitelnou právní domněnku odpovědnosti za přestupek a správní delikt spočívající v umožnění výkonu nelegální práce. Osoba, na jejímž pracovišti se vykonávala nelegální práce, bude tedy muset prokazovat, že nelegální práci na svém pracovišti neumožnila. Bude sjednocen výkon kontrolní činnosti – kontrolním orgánem bude Státní úřad inspekce práce.

Maximální částka pokuty za výkon nelegální práce bude zvýšena z 10 000 Kč na 100 000 Kč. Naopak snížena bude maximální částka pokuty za neplnění oznamovací povinnosti nebo nevedení evidence podle zákona o zaměstnanosti z 500 000 Kč na 100 000 Kč.

Agentury práce:

MPSV dále navrhuje, aby Úřad práce mohl více spolupracovat s agenturami práce. V praxi Úřad práce vytipuje určitou skupinu uchazečů a s jejich souhlasem převede zprostředkování jejich zaměstnání na agenturu práce. Předpokládá se, že v takové skupině budou převažovat uchazeči obtížně umísitelní.

Rekvalifikace:

Zákon umožní, aby si uchazeč o zaměstnání sám vybral poskytovatele rekvalifikace. Pro tento případ bude stanoven maximální limit úhrady ceny. Uchazeč se bude při tomto způsobu rekvalifikace podílet částečně na úhradě ceny.

Náhradní plnění:

Navrhuje se zrušit plnění povinného podílu osob se zdravotním postižením odběrem výrobků nebo služeb nebo zadáváním zakázek zaměstnavatelům zaměstnávajícím zdravotně postižené kvůli problému tzv. předfakturace. Nově bude možné využívat pouze dva způsoby, a to zaměstnávání těchto osob nebo odvod do státního rozpočtu. Obě formy bude možno kombinovat.

Zrušení povinnosti hlásit volná místa:

Navrhuje se zrušit povinnost zaměstnavatelů hlásit každé volné pracovní místo. Hlášení bude nově dobrovolné. Toto opatření bude v praxi znamenat nejen snížení administrativní zátěže zaměstnavatelů, ale i zvýšenou aktivitu úřadů práce při vyhledávání volných pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání a při jednání se zaměstnavateli o možnostech vytváření nových pracovních míst.

Potvrzení o bezdlužnosti si obstará Úřad práce:

K žádosti o příspěvek v rámci aktivní politiky zaměstnanosti bude zaměstnavatel povinen přikládat potvrzení o tzv. bezdlužnosti jediné v případě, že nedá úřadu práce souhlas s tím, aby si potřebné údaje úřad práce zjistil sám.

PILÍŘ V. ZMĚNY V OBLASTI RODINNÉ POLITIKY A PÉČE O DĚTI

MPSV předkládá novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí, se kterou budou spojeny též novely dalších zákonů (např. zákona o rodině). Posílením prevence sociální práce s rodinami a rozvojem náhradní rodinné péče dojde ke snížení počtu dětí v ústavní péči.

Rodičovská výpomoc:

Záměr upravuje institut poskytování rodičovské výpomoci, tedy pečování o dítě souběžně s péčí o vlastní předškolní dítě mimo režim živnostenského zákona na

základě smlouvy. Zákon klade velmi minimální požadavky s tím, že rodič nejlépe posoudí, za jakých podmínek a které cizí osobě může své dítě svěřit.

Poskytování služeb péče o děti na nekomerčním základě:

Zákon rozděluje poskytování těchto služeb na péči o velkou, střední a malou dětskou skupinu. Požadavky na kvalitu zajištěné péče se budou lišit podle velikosti skupiny. Pro malé a střední skupiny nebude platit hygienická vyhláška a požadavky na prostory pro pobyt dětí budou dostupnější.

Živnost „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“:

Nové podmínky odborné způsobilosti pro provozování živnosti. Mělo by být umožněno získat kvalifikaci širšímu okruhu osob.

Rodičovský příspěvek:

U dětí starších dvou let bude rodičovský příspěvek poskytován bez ohledu na délku pobytu v zařízení péče o dítě. U mladších dětí bude limit délky pobytu v zařízení péče o dítě zmírněn.

Zdroj: MPSV

Odborový svaz pracovníků zemědělství a výživy – Asociace svobodných odborů ČR, jako člen Asociace samostatných odborů, která je připomínkovým místem při přijímání nových právních norem, posuzoval v průběhu měsíce března také čtyři novely zákonů, které tvoří základ výše uvedené sociální reformy.

Jednalo se o novelu zákona o zaměstnanosti, novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí, novelu zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a novelu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se sjednocením výplaty nepojistných sociálních dávek.

OSPZV-ASO ČR, stejně jako další členové ASO, měl k uvedeným zákonům celou řadu připomínek. Zásadní nesouhlas vyjádřil např. s výraznou redukcí počtu dávek pro občany se zdravotním postižením, s omezováním ochrany a

pomoci státu při zaměstnávání zdravotně postižených osob a lidí nacházejících se v hmotné nouzi. Zásadní připomínku jsme také měli k některým změnám v zákoně o zaměstnanosti, jako je například návrh na zrušení povinnosti zaměstnavatele hlásit úřadu práce volná pracovní místa, nebo zavedení systému „sdíleného zprostředkování zaměstnání“, tj. nákup zprostředkovatelské činnosti od soukromých agentur práce. Jako problém jsme také chápali zavedení způsobu výplaty sociálních dávek bezhotovostním způsobem, tj. prostřednictvím tzv. elektronického platebního prostředku a další.

Ing. Naděžda Pikierská, CSc.